

การผูกเสี่ยวหรือพิธีผูกเสี่ยว

จัดเป็นประเพณีเก่าแก่และดีงามพิธีหนึ่งของชาวภาคตะวันออกเฉียงเหนือหรือที่เรารู้จักกันว่า ชาวอีสาน ที่ได้ประพฤติปฏิบัติสืบต่อกันมาเป็นเวลานานนับศตวรรษ ประเพณีผูกเสี่ยวเป็นประเพณีดั้งเดิมของชาวอีสานที่สืบต่อกันมาแต่บรรพบุรุษ

คำว่า “เสี่ยว” เป็นภาษาอีสานแท้ ๆ ซึ่งชาวอีสานทุกคนต่างมีความซาบซึ้งกับคำ ๆ นี้เป็นอย่างดีและเป็นคำที่มีความหมายไปในทางที่ดีงามอีกด้วย แต่เป็นที่น่าเสียดายที่ชาวภาคอื่น ๆ ยังไม่เข้าใจความหมายที่แท้จริง ของคำว่า “เสี่ยว” และนำไปใช้ในทางที่ผิด ๆ เช่น เข้าใจว่าเสี่ยว หมายถึง พวกบ้านนอกคอกนา พวกโง่เง่าเต่าตุ่น เป็นต้น แกรมใช้คำพูดในเชิงดูหมิ่นดูแคลนหนักไปกว่านั้นคือเติมคำนำหน้าลงไปอีกว่า บักเสี่ยว ซึ่งถ้าพูดถึงบักเสี่ยวแล้วจะหมายถึงพวกเซ่อ ๆ ซ่า ๆ ที่มาจากอีสาน

แต่อันที่จริงแล้ว คำว่า “เสี่ยว” เป็นคำที่มีความหมายในทางที่ดีงาม เพราะหมายถึงมิตรแท้ เพื่อนแท้หรือเพื่อนตายซึ่งมีความซื่อสัตย์ ความจริงใจต่อกัน มีความผูกพันทางด้านจิตใจกันอย่างจริงใจและเต็มใจ ไม่มีอำนาจใด ๆ จะมาพรากให้จากกันได้แม้แต่ความตาย

ทั้งนี้ ความผูกพันของเสี่ยวนี้ไม่มีเฉพาะกับเสี่ยวเท่านั้น หากมีความหมายผูกพันเชื่อมโยงไปถึงครอบครัว ญาติ พี่น้อง และหมู่บ้านของเสี่ยวด้วย

คำว่า “เสี่ยว” หมายถึง “เพื่อนรัก” เพื่อนสนิทที่ร่วมทุกข์ร่วมสุขที่เกื้อกูลกันมาและเอื้ออาทรต่อกัน มีความเห็นอกเห็นใจซึ่งกันและกันเหมือนญาติสนิท บางทีเรียกว่า คนอีสานจำเป็นต้องมีเพื่อนสนิท คือ “เสี่ยว” ไว้ทุกคน เพราะการเดินทางไปมาหาสู่กันต้องนอนค้างตามหมู่บ้านต่าง ๆ หรือควรมีเทศกาลงานบุญสำคัญเกิดขึ้น เช่น บุญบั้งไฟ บุญเข้าพรรษา บุญจูงเป็นต้น เสี่ยวทั้งหลายก็จะได้ไปเยี่ยมยามตามข่าวกัน และพักผ่อนด้วยกัน

ถ้าลูกผูกเสี่ยวกัน บิดามารดาก็จะกลายเป็นญาติสนิทกัน ซึ่งลูก ๆ จะเรียกพ่อแม่ได้อย่างสนิทใจ ถ้าพ่อแม่ผูกเสี่ยวกับใคร ลูก ๆ จะเรียกพ่อแม่เสี่ยวตามไปด้วย

การผูกเสี่ยว ก็คือ การนำบุคคลสองคนมาผูกพันเป็นมิตรกัน หลักเกณฑ์ในการเลือกคู่เสี่ยวนั้นปกติแล้วมักจะเลือกเพศเดียวกัน ชายก็มีคู่เสี่ยวเป็นชาย หญิงก็มีคู่เสี่ยวเป็นหญิง นอกจากนี้คู่เสี่ยวต้องมีลักษณะ ท่าทางรูปร่างหน้าตา อายุ อารมณ์ จิตใจ บุคลิกภาพ ทัศนคติที่คล้ายคลึงกันหรือเหมือนกันอีกด้วย ญาติผู้ใหญ่ทั้งสองฝ่ายก็จะจัดพิธีผูกเสี่ยวให้โดยใช้เส้นฝ้ายผูกข้อมือของคู่เสี่ยวแต่ละคน พร้อมทั้งให้อาหารและอวยพรให้ทั้งคู่เป็นเพื่อนตายต่อกัน จะมีการดื่มน้ำสาบานระหว่างคู่เสี่ยวด้วย และเมื่อสาบานเป็นคู่เสี่ยวกันแล้วก็จะช่วยเหลือเกื้อกูลกันทั้งในเรื่องส่วนตัวและสังคม ซึ่งจะมีผลก่อให้เกิดความรักใคร่ สนิทศรัสมานสามัคคี ความสงบเรียบร้อย ความร่มรื่น ร่มเย็นในชุมชนและในกลุ่มสังคม

การผูกเสี่ยว เป็นสายสัมพันธ์แห่งความรัก ถ้าคนเรามีแต่ความรักมีแต่มิตรไม่มีศัตรูโลกจะมีแต่สันติสุข การผูกเสี่ยวจึงเป็นฐานมิตรภาพที่เห็นทั้งโลกหันมาเป็นมิตรกัน

การผูกเสี่ยว เป็นธรรมเนียมที่มีการผูกมิตรมาแต่โบราณกาล จึงเป็นประเพณีอันดีงามของชาวอีสานที่บรรพบุรุษของเราได้ยึดถือปฏิบัติสืบต่อกันมาเป็นเวลานาน สมควรอย่างยิ่งที่พวกเราชาวไทยทุกคน โดยเฉพาะชาวอีสาน จะได้ช่วยกันอนุรักษ์รักษาไว้ให้เจริญรุ่งเรืองงามยิ่งขึ้น เพื่อเป็นมรดกตกทอดไปยังอนุชนรุ่นหลังสืบไป

ประเพณีผูกเสี่ยวได้วิวัฒนาการมาเรื่อย ๆ นอกจากการผูกเสี่ยวในเพศเดียวกันแล้วยังมีการผูกเสี่ยวข้ามเพศได้ด้วย เป็นชายคู่กับหญิง หรือ หญิงคู่กับชายก็มี และยังมีการผูกเสี่ยวในคราวเดียวกันหลายคน เรียกว่า “เสี่ยวหมู่”

จังหวัดขอนแก่นได้ผนวกประเพณีผูกเสี่ยวเข้าเป็นส่วนหนึ่งของงานประจำปีของจังหวัดครั้งแรกในปี พ.ศ. 2523 ในชื่อว่า “เทศกาลงานใหม่และประเพณีผูกเสี่ยว ปี พ.ศ. 2523” และนับจากนั้นมาจังหวัดขอนแก่นได้จัดประเพณีผูกเสี่ยวเป็นงานประจำปีของจังหวัดมาจนทุกวันนี้ องค์การบริหารส่วนจังหวัดขอนแก่นได้รับมอบหมายให้รับผิดชอบในการจัดประเพณีผูกเสี่ยว และกิจกรรมในคุ้มวัฒนธรรมมาตั้งแต่ปี พ.ศ. 2547 จนถึงปัจจุบัน

กิจกรรมการแสดงและประกวดศิลปวัฒนธรรมพื้นบ้านอีสาน คุ้มวัฒนธรรม งานประเพณีผูกเสี่ยวและการจัดกิจกรรมคุ้มวัฒนธรรมจังหวัดขอนแก่น ประจำปี 2562

วัน/เดือน/ปี	เวลา	กิจกรรมการแสดง
วันศุกร์ที่ 29 พ.ย. 62	08.30-12.00 น. 13.00-15.00 น. 17.45-18.30 น. 18.30-19.00 น. 19.00-20.00 น. 20.00-21.00 น.	กลางวัน - ลงทะเบียนการประกวดพานบายศรี - ประกวดพานบายศรีประเภทประชาชน (ระดับอำเภอ) - คณะกรรมการให้คะแนนตัดสินพานบายศรี - ประกาศผลการประกวดและพิธีมอบรางวัล กลางคืน - พิธีเปิดงานประเพณีผูกเสี่ยวและการจัดกิจกรรมคุ้มศิลปวัฒนธรรม/พิธีผูกเสี่ยวเอก 10 คู่ - ชมพิธีผูกเสี่ยว 10 คู่ (โรงเรียนข้าสูงพิทยาคม) - การแสดงวงดนตรีพื้นบ้านอีสานโปงลาง โรงเรียนศรีกระนวนวิทยาคม - การแสดงกลองยาว วิทยาลัยนาฏศิลปกาฬสินธุ์
วันเสาร์ที่ 30 พ.ย. 62	08.30-16.00 น. 17.30-19.00 น. 19.19 น. 19.45-21.00 น. 21.00-22.00 น.	กลางวัน - การประกวดหมอลำกลอน ประเภทประชาชนทั่วไป - การแสดงศิลปวัฒนธรรมดนตรีพื้นบ้านอีสาน (สมาคมหมอลำจังหวัดขอนแก่น) กลางคืน - ชมพิธีผูกเสี่ยว 10 คู่ (โรงเรียนหนองโนประชารักษ์/โรงเรียนพระธาตุขามแก่นพิทยาลัย) - การประกวดสรภัญญ์ 3 คณะ - การประกวดวงดนตรีพื้นบ้านโปงลาง วงที่ 1
วันอาทิตย์ที่ 1 ธ.ค. 62	08.30-16.00 น. 16.00-19.00 น. 19.19 น. 19.45-20.00 น. 20.00-21.00 น. 21.00-22.00 น.	กลางวัน - การประกวดหมอลำกลอน ประเภทเยาวชน - การแสดงวงดนตรีพื้นบ้านอีสาน (โรงเรียนนาจิววิทยาสรรค์) กลางคืน - การแสดงสาธิตลงช่วงเข็ญฝ้ายจ่ายผญา - ชมพิธีผูกเสี่ยว 10 คู่ (โรงเรียนนาจิววิทยาสรรค์) - การประกวดสรภัญญ์ 3 คณะ - การประกวดวงดนตรีพื้นบ้านโปงลาง วงที่ 2

วันจันทร์ที่ 2 ธ.ค. 62	17.00-18.30 น. 18.30-19.00 น. 19.19 น. 20.00-21.00น. 21.00-22.00 น.	กลางวัน - การแสดงวงดนตรีพื้นบ้านอีสาน (โรงเรียนเมืองพลพิทยาคม) กลางคืน - การแสดงสาธิตแคนวง - ชมพิธีผูกเสี่ยว 10 คู่ (โรงเรียนเมืองพลพิทยาคม) - การประกวดสรภัญญ์ 3 คณะ - การประกวดวงดนตรีพื้นบ้านโปงลาง วงที่ 3
วันอังคารที่ 3 ธ.ค. 62	08.30-12.00 น. 13.00-15.00 น. 17.00-18.30 น. 18.30-19.00 น. 19.19 น. 20.00-21.00 น. 21.00-22.00 น.	กลางวัน - ลงทะเบียนการประกวดพานบายศรี - ประกวดพานบายศรี ประเภทเยาวชน (ระดับสถานศึกษา) - ประกวดจัดทำพานบายศรี - คณะกรรมการให้คะแนนและตัดสินพานบายศรี - ประกาศผลการประกวดและพิธีมอบรางวัล - การแสดงศิลปวัฒนธรรมดนตรีพื้นบ้านอีสาน (สมาคมหมอลำขอนแก่น) กลางคืน - การแสดงสาธิตลงช่วงเข็ญฝ้ายจ่ายผญา - ชมพิธีผูกเสี่ยว 10 คู่ (โรงเรียนศรีเสมาวิทยาสรรค์) - การประกวดสรภัญญ์ 3 คณะ - การประกวดวงดนตรีพื้นบ้านโปงลาง วงที่ 4
วันพุธที่ 4 ธ.ค. 62	17.00-18.30 น. 18.30-19.00น. 19.19 น. 20.00-21.00 น. 21.00-22.00 น.	กลางวัน - การแสดงวงดนตรีพื้นบ้านอีสาน (โรงเรียนโนนหันวิทยายน) กลางคืน - การแสดงสาธิตลำเตี้ย - ชมพิธีผูกเสี่ยว 10 คู่ (โรงเรียนโนนหันวิทยายน/โรงเรียนสีชมพูศึกษา) - การประกวดวงดนตรีพื้นบ้านโปงลาง วงที่ 5 - การประกวดกลองยาว 2 คณะ
วันพฤหัสบดีที่ 5 ธ.ค. 62	17.30-19.00 น. 19.19 น. 20.00-20.15 น. 20.15-20.30 น. 20.30-22.00 น.	กลางวัน - การแสดงวงโปงลางพุทธศาสตร์อีสานศิลป์ จากมหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัยวิทยาเขตขอนแก่น กลางคืน - ชมพิธีผูกเสี่ยว 10 คู่ (โรงเรียนพิศาลปณณวิทยา/โรงเรียนเปรมติณสูลานนท์) - การแสดงชมรมเด็กดีจิตอาสาร้องเพลงพ่อ (ร.9) ให้พ่อฟัง - การสาธิตเพลงกล่อมลูกอีสาน - การประกวดกลองยาว 2 คณะ

วัน/เดือน/ปี	เวลา	กิจกรรมการแสดง
วันศุกร์ที่ 6 ธ.ค. 62	18.30-19.00 น. 19.19 น. 20.30-21.00 น. 21.00-22.00 น.	กลางวัน - การแสดงสาธิตลงช่วงเข็มฝ้ายจ่ายผญา - ชมพิธีผูกเสี่ยว 10 คู่ (โรงเรียนพระยาศรีนันทวิทยาจารย์) - การประกวดวงดนตรีพื้นบ้านโปงลาง วงที่ 6 - การประกวดกลองยาว 2 คณะ
วันเสาร์ที่ 7 ธ.ค. 62	08.30-12.00 น. 13.00-15.00 น. 16.30-19.00 น. 19.00-19.19 น. 19.19 น. 20.00 - 22.00 น.	กลางวัน - ลงทะเบียนการประกวดพานบายศรี - ประกวดพานบายศรีประเภทประชาชน (ทั่วไป) - คณะกรรมการให้คะแนนตัดสินพานบายศรี - ประกาศผลการประกวดและพิธีมอบรางวัล - การประกวดเดี่ยวแคนประเภทเยาวชน กลางคืน - การสาธิตเพลงกล่อมลูกอีสาน - ชมพิธีผูกเสี่ยว 10 คู่ (โรงเรียนโคกสูงประชาสรรค์/ โรงเรียนชัยสมบูรณพิทยาลัย) - การประกวดกลองยาว 3 คณะ
วันอาทิตย์ที่ 8 ธ.ค. 62	16.30-19.00 น. 19.19 น. 19.30-20.00 น. 20.00-22.00 น.	กลางวัน - การประกวดเดี่ยวแคนประเภทประชาชน กลางคืน - ชมพิธีผูกเสี่ยว 10 คู่ (โรงเรียนพุดพิทยาคม/ โรงเรียนมัธยมหนองเขียด) - การสาธิตเพลงกล่อมลูกอีสาน - การประกวดกลองยาว 3 คณะ
วันจันทร์ที่ 9 ธ.ค. 62	16.30-19.00 น. 19.19 น. 20.00-20.30 น. 20.30-22.00 น.	กลางวัน - การประกวดเดี่ยวแคนประเภทประชาชน และเยาวชน รอบชิง ชนะเลิศ กลางคืน - ชมพิธีผูกเสี่ยว 10 คู่ (โรงเรียนโนนโพธิ์ศรีวิทยาคม/ โรงเรียนแท่นศิลาทิพย์ศึกษา) - การสาธิตเพลงกล่อมลูกอีสาน - การประกวดสรภัญญ์ รอบชิงชนะเลิศ

วัน/เดือน/ปี	เวลา	กิจกรรมการแสดง
วันอังคารที่ 10 ธ.ค. 62	18.00-19.30 น. 19.30-21.00 น. 21.00-21.30 น.	- การแสดงวงดนตรีพื้นบ้านอีสานโปงลาง (วงชนะเลิศ) - การประกวดกลองยาว รอบชิงชนะเลิศ - พิธีมอบรางวัล/กล่าวปิดงาน

รายการประกวด

1. การประกวดวงดนตรีพื้นบ้านอีสานโปงลาง
2. การประกวดกลองยาว
3. การประกวดพานบายศรี
4. การประกวดเป่าแคน
5. การประกวดหมอลำกลอน
6. การประกวดสรภัญญ์

หน่วยงานที่เกี่ยวข้อง

1. องค์การบริหารส่วนจังหวัดขอนแก่น
2. วิทยาลัยอาชีวศึกษาขอนแก่น
3. มหาวิทยาลัยขอนแก่น
4. มหาวิทยาลัยมหาจุฬาราชวิทยาลัย วิทยาเขตอีสาน
5. มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย วิทยาเขตขอนแก่น
6. การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย (ททท.) สำนักงานขอนแก่น

งานเทศกาลไหมนานาชาติ ประเพณีผูกเสี่ยวและงานกาชาด จังหวัดขอนแก่น ประจำปี 2562

จัดทำโดย องค์การบริหารส่วนจังหวัดขอนแก่น
สำนักปลัดฯ ฝ่ายพัฒนาสังคม
สำนักการศึกษา ฝ่ายส่งเสริมประเพณี ศิลปะและวัฒนธรรม
โทร. 043-244682 www.kkpa.go.th